BATAVORVM CVM ROMANIS BELLVM

a Corn.Tacito lib. IV. & V. Hist. olim descriptum, figuris nunc aneis expressum.

Auctore OTHONE VAENIO Lugdunobatauo.

DE BATAVISCHE Of ovde hollandtsche oorloghe

teghen de Romeynen.

ANTVERPIÆ, Apud Auctorem væneunt. M. DC. XII. Cum Gratia & Prinilegio.

TOTIVS HISTORIA

ARG.VMENTVM.

NTER. cetteros populi Rom. focios-principem facile locum olim tenebant Bataui ; quippe qui nec opibus Romanis, nec validiorum focietate, ve ceteri , attererentur : fed fædere cum Romanis inito in fociorum numerum relati effent, à vechigalbus; feruito, omnifue tributi nomine immu-

nes, foli militum delectui armorumque suppeditationi obnoxij Armis fi quidem præstabant , & magni ob bellicam forritudinem ab omnibus fiebant, gloriamque non exiguam variis bellis exerciti fibi pepererant , ac prafertim eques domefticus , qui natationi affuetus , integris fapè turmis Rheni-fluenta perrumpebat. Iple etiam Dio Callius in vita Augusti refert , nullis cos olim gentibus in equitando conceffiffe. Tacitus quoque (Libr. de moribus Germ.) omnium Germanicarum gentium eos virtute pracipuos fuiffe teftatur. Præerant his nobilifimi quique fuorum, vt, quos nobilitatis, haberent & rei prætlare gerendæ duces & principes Quostamen omnes Iulius Paullus & Claudius Ciuilis, regia ftirpe oriundi fratres anteibant. Sed Ciuilis , vltrà quàm vilis Germanorum folitum, ingenio folers erat, & in animis domefticorum euincendis fingularis; Sertorium & Hannibalem, fimili oris dehonestamento inter praliandum acquisito, referens. Hic cum à Romanis desciscere decreuisset, metueret tamen, ne, fi palàm & aperte id feciffet, vires fibi, quibus iis refifteret, deeffent, Vespafiani , qui loco Vitellij in Imp. electus erat , amicitiam ftudiumque partium pratendit , quali illius , & non fua res ageretur : quamuis Primi Antonij litteris multo ante tempore ad idipfum effet incitatus. Quod tamen animo conceperat, alto filentio inuoluebat; non priùs patefacturus, quam votorum compos foret: vt è sequentibus inspectori lectorique curiosiùs rem ex aminanti, euidens fiet.

Inhoudt ende cort begrijp van dele naevolghende Hiltorie.

@ Bataulers/ oft Bollanders werden bier boettits ban be Romeynen / boos het berbonbt met ben abes maecht/ als mebe-ghefellen ende bondtghenooten ghe= honden/ bip gunde ban alle faerlijchfche fchattinghe enbe ouertollichevt/ alleen beffaenbe met faerlüchs een fcher abetal ban brüghfvolch ende wapenen / ben 180= mennen ten bienfte / op te bienaben. Ende bat/ om bat fo feer hernaren maren in be-mapenen / ende booz hun bzomichept in berfchepben ba= taillen betoont/ groote sere behaelt habben ; ende namentlijch boot hun neerbe-bolch, t'welch in't fwemmen fonderlinghe gheoeffent was, foo patfe Dichwils met gheheele benden boor ben Run trocken. boo batter/ abelach Dio in fün Diffozie berhaelt/gheen beter rupters te bien tibe/ ban b'Bollanders ghebonden en werden : ia Cacitus feptfe te wefen be brobmfte ban De beele buptfche natie. hunne Capitepnen waren/naer he abemoonte bes landte / D'edelfte ban ben lande : onder be welche ser= tots feer bermaert waren Julius Baulus/ enbe Claudius Ciuilis/ hanebers / ban Coninchlüchen framme abeforoten. Defen Ciulis mas cloeck ban berffande / een ooghe in D'oozloghe berlozen hebbende/ ahes lüch certite banntbal enbe Gertozius be Komeynen abefwozen buanben. Defen/ foo hp boot hem abenomen habbe/ hem teghen be Romep= nen te ficlien/ ende nochtans bzeefbe/ bat/ in-bien hp hem in'tterfie abe= heel ontdechte/hp hem niet wel en foude connen weberffaen; gaf upt en= be beynfbe/ bat hy Wefpaffanus partije boozfiont / ben welchen teghen Witelliug ooglooghde/ ende bat hp't ten bienfte Utefpafiani bebe t'ghene hp uptrechte/ waer toe bem primus Intonius met berfchepben brieuen te bozen engherupt habbe. Bin opzechte megninghe nochtans hiel hp altijdt berbozghen/die hp nict cer en foude geopenbaert hebben/booz hp en was tot fün bermeten ghecomen : ghelijch men hier naer claerlijch in figuren enbe poch upt be heele Biffozie ban befe pozloghe / upt Coin. Cacitus in't Reperlandtich suerahefet/ende hier achter aenahedzucht/ fal moghen fien/ indien pemandt luft heeft / om alles in't breede te lefen.

BATAVORVM iuuentus ex fædere inito ad delectum iam vocabatur : quem fuapte natura grauem onerabant miniftri auaritia ac luxu, fenes aut inualidos conquirendo quos pretio dimitetent. rurfus impuberes, fed forma confpicui (& eft plerifque procera pueritia) ad ftuprum trahebantur. Hinc inuidia atque odij in Romanos origo.

De Romeyniche Commiliaristen int oplichten vant Hollaulijk volek den Romeynen ten denstleskojn wet oude mannen, de weldes & han met spält lieten afsoven, oft ogsphylishen inoghelmghen die 6 tot oneerbaarheyt misbraysken : waer door de Romeynen in grouten hate conten____ Romani delectui Batauorum habendo præpositi agunt insolentius; fenes nimirum conquirendo guos pretio dimitterent, vel insynderes et forma confincuos, quos ad ftuprum trahunt

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

2

CLAVDIVS Ciuilis & Iulius Paulus falfo rebellionis crimine apud Romanos accufantur. Paulum Fonteius Capito interfecit. Iniectæ Ciuili cathenæ, miffulfue ad Neronem, & à Galba abfolutus, fub Vitellio rurfus diferimen adijt, flagitante fupplicium eius exercitu. Inde caulæ irarum, fpelfue ex Romanorum malis quæ ciuili bello indies adhue augebantur.

CIVILIS diffidij certus, occultato interim altiore confilio, cætera ex éuentu iudicaturus, nouare res hoc modò cœpit, Compoficos leditionis auctores primum perpulit vt delectum abnuerent: dehine primores gentis & promptiffimos vulgi, foecie epularum, facrum in Nemus vocatos, vbinocte ac laetita incaluifle videt, à laude gloriaque gentis offus, iniurias & raptus, & cætera feruitij mala enumerat. Neque enim focietatem, vt olim, fed tanquam mancipia haberi: quando legatum graui quidem comitatu, & fuperbo cum imperio venire ? tradi fe præfectis centurionibuíque, quosvbi fpolijs & fanguine expleuerint, mutari exquirique nouos finus & varia prædandi vocabula. Tum fæpiùs inflare delectum, quo liberi à parentibus, fratres à fratribus, velut fupremùm diuidantur. Nunquam magis afflictam rem Romanam, nec aliud in hybernis quàm prædam & fenes : attollerent tantim oculos & inania legionum nomina ne pauefecerent : effe fibi robur peditum equitumque, confanguineos Germanos, Gallias idem cupientes : ne Romanis quidem ingratum id bellum, cuius ambiguam fortunam Vefpafiano imputaturos : victoriæ rationem non reddi. Magno cum affenfu anditus, barbaro ritu & patrijs execrationibus vniuerfos adigi-

M 1551 ad Caninefates, qui confilia fociarent. Ea gens partem infulz colit, origine, lingua, virtute par Batauis: numero fuperantur. mox occultis nuncijs pellexit Britannica auxilia, Batauorum cohortes miffas in Germaniam, ac turm Magontiaci agentes. Erat in Caninefatibus floidæ audaeiæ Bruno, claritate natalium infigni. Pater eius multa hoftilia aufus Caianarum expedicionum ludibrium impugnè foreuerat. Igitur ipfo rebellis familiæ omine placuit, impofituíque futuo, more gentis, & fuftinentium humeris vibratus, dux deligitur. flatimque accitis Frifijs (Tranfrhenana gens eff) duarum cohortium hyberna, proximo occupato Oceano, irrumpit. Nec præuiderant impetum hoftium milites : nec fi præuidiflen fatis virium ad arcendum erat. Capta gitur & direpta caftra, dein vagos & pacis modo effuíos lixas negotiatorefque Romanos inuadunt, limul excidijs caftellorum imminebant: quæ à præfectis cohortium incenfa funt, quia defendi nequibant.

SIGNA vexillaçue, & quod militum, in fuperiorem infulæ partem congregantur, duce Aquilio primipilari, nomen magis exercitus, quàm robur. Quippe viribus cohottium abductis, Vitellius è proximis Neruiorum Germanorumque pagis, legnem numerum armis onerauerat. Ciuilis dolo graffandum ratus, incufauit vitrò prafectos, quòd caftella deleruiffent:le cum cohorte cui præerat, Caninefatum tumultum comprefilurum. Ill fua quifque hiberna repeterent. Sube fle fraudem confilio, & difperfas cohortes fazcilius opprimi, nec Brinionem ducem eius belli, fed Ciuilem effe patuiterumpentibus paulatim indicijs, quæ Germani læta bello gens, non diu occultauerant. Vbi infidiæ parum ceffere, ad vim tranfgreffus, Cano, & obuerfis in hoftem nauibus, quas incenfis caftellis illu cappulerant. necdiu certato, Tungrorum cohors figna ad Ciuilem tranftulit:perculfique milites improuifa proditione, à focijs hoftibulque cædebantur. Eadem etiam nauibus perfidia. Pars remigum è Batauis, tamquam imperitiâ, officia nautarum propugnatorum, que impediebant. mox contrà tendere, & puppes hoftili ripe oblicere, ad poftremun gubernatores, centurionefque, nifi eadem volenis, trucidant. donec vniuerfa quatuor & viginti nauium elaffistransfugeret, aut caperetur. Clara ea victoria in prafens, in pofterum vfui: armaque & naues, quibus indigebant, adepti, magnà per Germanias Galliafque famâ, libertatis auctores celebrabantur.

De Romgenen verjaderen opwaerts by den Ryn, den welden Cinilis te velde omt, ende wen den slagh deer iden eengebe Tongerike vonden to hen ouervolken orgehe oeks de clopen in den Ryn, de het Hillandoch boodvilk, worpende de Romgynfike foldaten ouer boort, aen fra fole brenghen. Haud procid à Rheno Romanos in vnum collectos Cuilis profigat, quod Fungarum cohors ed insum deficrete vigintiguatuor naues Romanorum Bataui naute, propugateores impediendo, et in aquam deturbando, ad Cuulem pertrahunt?

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

6

GERMANI & flatim milere legatos, auxilia offerentes. Galliarum focietatem, Ciuiles arte donifque affectabat, captos cohortium præfectos suas in ciuitates remittendo: cohortibus abire an manere mallent data potestate. manentibus, honorata militia; digredientibus, spolia Romanorum offerebantur. Simul, fecretis fermonibus, admonebat malorum, quæ tot annis perpeffi Miferam feruitutem falso pacem vocarent. Batauos, quamquam tributorum expertes, arma contra communes dominos cepifie. primà acie. fulum victumque Romanum: quid fi Galliæ iugum exuant?quantum in Italia reliquum?prouinciarum fanguine, prouincias vinci. ne Vindicis aciem cogitarent: Batauo equite, protritos Æduos Aruernolque. fuisse inter Verginij auxilia, Belgas. vereque reputantibus, Galliam suismet viribus concidisse. Nunceafdem omnium partes, addito fi quid militaris disciplinæ in castris Romanorum viguerit. effe secum veteranas cohortes, quibus nuper Othonis legiones procubuerint. Seruirent Syria, Afiaque, & fuetus regibus Oriens: multos adhuc in Galliâ viuere, ante tributa genitos. Nuper certe, cælo Quinctilio Varo, pulfam è Germania feruitutem. Nec Vitellium principem, fed Cæfarem Auguftum bello prouocatum. Libertatem natura, etiam mutis animalibus, datam. Virtutem proprium hominis bonum. Deos fortioribus adeffe. Proinde arriperent vacui, occupatos; integri, fessos. dum alij Vespasianum, alij Vitellium foueant, patere locum aduersus vtrumque. Sic in Gallias Germanialque intentus, si destinata prouenissent,, validiffimarum ditiffimarumque nationum regno imminebat.

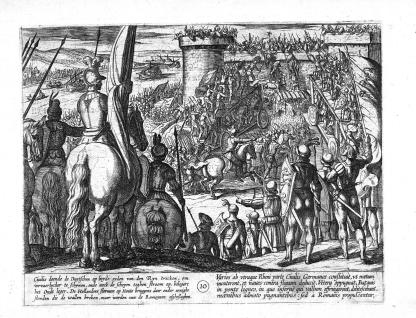
A τ Flaccus Hordeonius, primos Ciuilis conatus, per diffimulationem aluit. Vbi expugnata caffra, deletas cohortes, pullum Batauorum infulà Romanum nomen, trepidi nunti, affrebant: Mumium Lupercum legatum (is duarum legionum hibernis præctat) egredi aduerfus hoftem iubet. Lupercus legionarios è præfentibus, Vbios è proximis, Treuerorum equites, haut longè agentes, tapim tranfmifit: addità Batauorum alà, quæ iam pridem corrupta,fidem fimulabat, vt proditis in ipfà acie Romanis, maiore precio fugeret. Ciuilis captarum cohortium fignis circundatus, vt fuo militi recens gloria ante oculos, 8c hoftes memorià cladis terrerentur, mattem fuam fororeflque, fimulomnium coniuges paruofque liberos, confiftere à tergo iubet: hortamenta victoria, yete pulfis pudorem. Vt virorum cantu, feminarum vlulatu, fonuit acies; nequaquam par à legionibus cohortibufque redditur clamor. Nudauerat finiftrum cornu Batauorum alâtransfugiens, ftatim fue in nos verfa. fed legionarius miles, quamquam rebus trepidis, arma ordinel'que retinebas. Vbiorum Treuerorum qisuxilai, fceda fuga differía, totis campis palantur. Illuc

IISDEM diebus Batauorum & Caninefatium cohortes, cum iuffu Vitellij in vrbem pergerent, miffus à Ciuile nuntius affequitur Intumuere statim superbia ferociaque, & pretium itineris, donatiuum, duplex ftipendium, augeri equitum numerum, promiffa fanè à Vitellio, postulabant; non vt assequerentur, sed cauffam feditioni. Et Flaccus multa concedendo, nihil aliud effecerat, quàm vt acrius expofcerent, quæ feiebant negaturum. Spreto Flacco, inferiorem Germaniam petiuere, vt Ciuili iungerentur. Hordeonius, adhibitis tribunis centurionibulque, confultauit, num oblequium abnuentes vi coërceret. Mox infità ignauià, & trepidis ministris, quos ambiguus auxiliorum animus, & subito dilectu suppletæ legiones angebant, ftatuit continere intra caftra milité. Dein pœnitentiâ, & arguentibus iplis qui lualerant, tamquam fecuturus, scripfit Herennio Gallo, legionis primæ legato, qui Bonnam obtinebat, vt arceret transitu Batauos: le cum exercitu, tergis eorum hælurum. Et opprimi poterant, fi hinc Hordeonius, inde Gallus, motis vtring. copiis, medios claufiffent Flaccus omifit inceptum, aliilque litteris Gallum monuit, ne teneret abeuntes. Vnde fuípicio, sponte legatorum excitari bellum: quin cuncta que acciderant, aut metuebantur, non inertià militis, neque hoftium vi, sed fraude ducu euenire. Bataui, cum castris Bonnensibus propinquarent, præmifere qui Herennio Gallo mandata cohortium exponerent: Nullum fibi bellum aduerfus Romanos, pro quibus toties bellaffent. Longâ atq. irritâ militiâ feffis, patriæ atq. otij cupidinem effe. Si nemo obsisteret; innoxium iter fore: sin arma occurrant, ferro viam inuenturos. Contantem legatum milites perpulerant, fortunam prœlij experiretur. Tria millia legionarium, & tumultuariæ Belgarum cohortes, fimul paganorum lixarumq; ignaua, fed procax ante periculum manus, omnibus portis erumpunt, vt Batauos numero impares circumfundant. Illi veteris militiæ memores, in cuneis congregantur, denfi vndique,& frontem tergaq; ac latus tuti. Sic tenuem aciem noftrorum perfringunt. Cedetibus Belgis,pellitur legio, & vallum portal'a; trepidi petebant. Ibi plurimum cladis, cumulatæ corporibus foffæ. nec cæde tantum & vulneribus, fed ruina, & luis pleriq; telis interiere. Victores, Colonia Agrippinenfium vitată, nihil cetero in itinere hoftile aufi, Bonnense prœlium excusabăt: tamquam petită pace, postquam negabatur, fibimetipfi confuluiffent. Ciuilis aduentu veteranarum cohortium, iufti iam exercitus ductor, sed confilij ambiguus, & vim Romanam reputans, cunctos qui aderant, in verba Vespasiani adigit. Mittitý; legatos ad duas legiones, quæ priore acie pulíæ, in Vetera caftra concefferant, vt idem facramentum acciperent.Redditur refponfum,neq.proditoris,neq hoftium fe confilis vti Effe fibi Vitellium principem, pro quo fidem & arma víq. ad fupremum spiritum retenturos proinde perfuga Batanus arbitrum. rerum Romanarum ne ageret, sed meritas sceleris pœnas exspectaret.

Q v & vbi relata Ciuili, incenfus irâ, vniuer fam Batauorum gentem in arma rapit. Iunguntur Bru cteri Tencterique, & excita nútiis Germania, ad prædam famamque. Aduerfus has belli concurrentis minas, legati legionum, Mumius Lupercus, & Numifius Rufus, vallum murolque firmabant. fubuería longæ pacis opera, haut procul caftris in modum municipij exftructa, ne hoftibus vlui forent Sed parum prouifum, vt copiæ in caftra conucherentur ; rapi permifere. Ita paucis diebus per licentiam abfumpta funt, quæ aduerfus neceffitates in longum fuffeciffent. Ciuilis medium agmen cum robore Batauorum obtinens, vtramque Rheni ripam, quo truculentior visu foret, Germanorum cateruis complet, affultante per campos equite. Simul naues in aduerfum amnem agebantur. Hinc veteranarum cohortium figna, inde deprompta filuis lucifque ferarum imagines, vt cuique genti inire prœlium mos eft, iuxta belli ciuilis externique facie obstupefecerant obsessions, & spem oppugnantium augebat amplitudo valli, quod duabus legionibus fitum, vix quinq.millia armatorum tuebantur. Sed lixarum multitudo, turbată pace illuc congregata,& bello miniftra aderat. Pars caftrorum, in collem leniter affurgens, pars æquo adibatur.quippe illis hibernis, obfideri premiq; Germanias Auguftus crediderat: neque voquam id malorum, vt oppugnatum vltrò legiones noltras venirent. Inde non loco, neque munimentis labor additus. Vis & arma fatis placebant. Bataui, Transrhenanique, quo discreta virtus manifestiùs spectaretur, sibi quæq; gens consiftunt, eminus lacellentes. Poft vbi pleraq.telorum turribus pinnilq; mœnium irrita hærebant,& deluper faxis vulnerabantur; clamore atq. impetu, inuafere vallum. Appofitis plerique icalis, alij per testudinem fuorum, scandebant iam quidani; cùm gladiis & armorum incussu præcipitati, sudibus & pilis obruuntur, præferoces initio, & rebus fecundis nimij. Sed tum prædæ cupidine, aduerfa quoque tolerabant. Machinas etiam, infolitum fibi, aufi. nec vlla ipfis folertia. perfugæ captinique docebant struere materias in modum pontis, mox subiectis rotis propellere: vt alij superstantes, tamquam ex aggere procliarentur: pars intus, occulti muros subruerent. Sed excussa balistis saxa, strauere informe opus, & crates vineasq; parantibus, adactæ tormentis ardentes haftæ.vltroq; ipli oppugnatores ignibus petebantur.donec desperata vi, verterent confilium ad moras, haut ignari paucorum dierum ineffe alimenta, & multum imbellisturbæ. Simul ex inopià proditio, & fluxa feruitiorum fides, ac fortuita belli sperabantur.

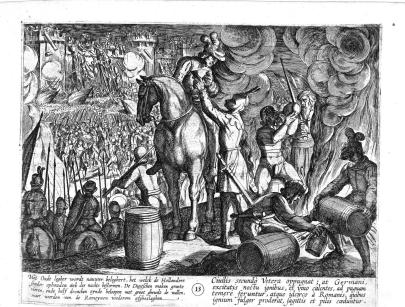
A τ Ciuilem immenfum vniuerfa Germania extollebat, focietate nobiliffimis obfidum firmatâ. Ille, vt cuique proximum, vaftari Vbios Treuerofque, & aliâ manu Mofam annem tranfire iubet, vt Menapios & Morinos & extrema Galliarum quaterent. A ctæ vtrobique prædæ. Infeftius in Vbiis, quos genus Germanicæ originis, eiuratâ patriâ, Romanorum nomine Aggripinenfis vocarent. Cæfæ cohortes corum, in vico Marcoduro, incuriofiùs agentes, quia procul ripa aberant. Nec quieuere Vbij, quo minus prædas è Germania peterent, primò impunè: dein circumuenti funt, per omne id bellum, meliore vfi fide quàm fortunâ.

FOR TE nauem, haut procul caftris, frumento grauem, cùm per vada hæfiffet, Germani in fuam ris pam trahebant. Non tullit Gallus, mifitque fubfidio cohortem Auctus & Germanorum numerus, paulatimque aggregantibus fe auxiliis, acie certatum, Germani, multâ cum frage noftrorum, nauem abripiunt Victi (quod tum in morem verterat) non fuam ignauiam, fed perfidiam legati culpabant. Protraetum è tentorio, fcifsà vefle, verberato corpore, quo pretio, quibus confciis, prodiciifte exercitum, dicere inbent. Redit in Hordeonium inuidia. Illum auctorem fceleris, hune miniftrum vocant:donce exitium minitantibus exterritus, proditionem & ipfe Hordeonio obiecit. Vinctufque, aduentu demum Voculae, exfoluitur. Is pofterâdie, auctores feditionis morte affecit. Tanta illi exercitui diuerfitasinerat, licentiae, ni, inde fcelerum ac fuppliciorum vices, & mixtus obfequio furors vt contineri non poffent, qui puniri poterant.

CONT VSIS Vbiis, grauior & fucceffu rerum ferocior Ciuilis, obfidium legionum vrgebat: intentis cuftodiis, ne quis occultus nuntius venientis auxilij penetraret. Machinas molemque operum, Batauis delegat: Tranfihenanos prozlium pofcentis, ad fcindendum vallum ire, detrufofqfue redintegrare certamen iubet: fuperante multitudine, & facili damno, nec finem labori nox attulit. Congeftis circum lignis accenfifque, fimul epulantes, vr quilque vino incaluerat, ad pugnam temeritate inani ferebantur. Quippe ipforum tela, per tenebras vana. Romani confpicuam Barbarorum aciem, & fi quis audaciâ aut infignibus effulgens, ad ictum defitnabant. Intellectum id Ciuili: & reflincto igne, milceri cuncta tenebris « armis iubet. Tum verò ftrepitus diffoni, cafus incerti, neque feriendi, neque declinandi prouidentia. Vnde clamor acciderat, circumagere corpora, tendere arcus: nihil prodeffe virtus, fors cuncta turbare, & ignauorum fapetelisfortiffimi cadere. Apud Germanos, inconfulta ira: Romanus miles periculorum ganarus, ferratas fudes, grauia faxa, non fortè iaciebat. Vbi fonus molincitum, aut appofitze fcalz, hoftem in manus dederant; propellere vmbone, pilo fequi, multos mozinai egreffos, pugionibus fodere.

E x H A V S T A præcedenti nocte, nouam aciem dies aperuit. Eduxerant Bataui turrim, duplici tabulato; quam prætoriæ portæ (is æquillimus locus) propinquantem, promoti contrà validi alferes, & incuffæ trabes perfregere, multå fuperftantiam pernicie. Pugnatum(que in perculfos, fubitå & profperå eruptione. Simul à legionariis peritià & arte præftantibus, plura fruebantur. Præcipuum pauorem intulit fufpenfum & nutans machinamentum, quo repentè demiffo præter fuorum ora, finguli pluréfvehoftium fublime rapti, verfo pondere intra caftra effundebantur. Ciulils omiffà oppugnandi fpe, rurfus per otium affidebat, nuntiis & promiffis fidem legionum concuellens. Hæc in Germanià ante Cremonenfe prelium gefta, cuius cuentum litteræ Primi Antonij docurer, addito Cæcinæ ediko. Et præfectus cohortis è viĉtis, Alpinus Montanus, fortunam partium præfens fatebatur. Diuerfi hine motus animorum. Auxilia è Gallia, quis nec amor, nec odium in partes, militia fine affectu, hortantibus præfectis, flatim à Vitellio defcifcunt: vetus miles contabatur. Sed adigente Hordeonio Flacco, infantibus tribunis, dixi facramentum, non vultu neque animo fatis affirmans : & cùm cetera iurifiurandi verba conciperent, Vefpafiani nomen hæfitantes, aut leui murroure, & plerumque filentio tranfmittebant.

M 1 5 5 v 5 cum mandatis Montanus ad Ciuilem, vt abfifteret bello, néve éxterna armis falfis velaret. Si Vefpafianum iuuare aggreffus foret; fatisfactum cœptis. Ad ea Ciuilis primò, callidè: pòft, vbi videt Montanum præferocem ingenio, paratumque in res nouas, orfus à queftu periculifque quæ per quinque & viginti annos in caftris Romanis exhaufiltet. Egregium, inquit, pretium laboris cepi, necem fratris, & vincula mea, & fæuiffimas huius exercitus voces, quibus ad fupplicium petitus, iure gentium pomas repofoo. vos autem Treueri, ceteraçue feruientium animæ, quod pretium effuí toties languinis exfpectatis, nifi ingratam militiam, immortalia tributa, virgas, fecures, & dominorum ingenia? En ego præfectus vnius cohortis, & Caninefares Batauique, exigua Galliarum portio, vana illa caftrorum fpatia excidimus, vel fepta ferro fameque premimus. denique aufos aut libertas fequetur, aut vicit iidem erimus. Sic accenfum, fed meliora referre iuffum, dimittit. Ille vt irritus legationis rediit, cetera diffimulans, quæ mox erupere.

Erer Beuellebher vant Oade legher, comit uit om van gese te handelen : mær Gunis: verhalende, her dat by voor gynen kom van den dangt van 24, særen an Romernen geheden : ontfønglene hald syn broeder: ontfönlighe dade, orde syn fokandelycke ghevingsbreidle, blyft vulftandigt o gyn voormanin.

Montanum Vetera ad Ciulien legatum mittunt, qui pacem fuadest. Sed. Cuulis callule respondens de Rom minera compue riture, quad manumum, frateran interfecerunt, pice quagi tot annoram militia nullam prieter vincula mercedem consecutus fit.

CIVILIS parte copiarum retentâ, veteranas cohortes, & quod è Germanis maximè promptum, aduerfus Voculam exercitumque eius mittit: Iulio Maximo, & Claudio Victore fororis fuæ filio, ducibus. Rapiunt in transitu hiberna alæ, Asciburgij sita adeoque improuisi castra inuolauere, vt non alloqui, non pandere aciem Vocula potuerit. Id folum, vt in tumultu, monuit, fubfignano milite media firmare. auxilia paffim circumfula funt. Eques prorupit, exceptulque compositis hostium ordinibus, terga in fuos vertit. Cædes inde, non prælium, Et Neruiorum cohortes, metu leu perfidia, latera noftrorum nudauere. Sic ad legiones peruentum.quæ, amiffis fignis, intra vallum sternebantur; cum repente, nouo auxilio, fortuna pugnæ mutatur. Vasconum lectæ à Galba cohortes, ac tum accitæ, dum castris propinquant, audito prœliantium clamore, intentos hoftes à tergo inuadunt, latioremque quàm pro numero terrorem faciunt: aliis à Nouefio, aliis à Magontiaco vniuerfas copias adueniffe credentibus. Is error Romanis addit animos, & dum alienis viribus confidunt, suas recepere. Fortiffimus quisque è Batauis, quantum peditum erat, funduntur: eques euasit, cum fignis captiuisque, quos primà acie corripuerant. Cæsorum eo die, in partibus nostris, maior numerus & imbellior; è Germanis, ipsa robora. Dux vterque, pari culpa meritus aduerfa, prosperis defuere. Nam Ciuilis, si maioribus copiis instruxisset aciem; circumiti à tam paucis cohortibus nequiffet, caftraque perrupta excidiffet. Vocula, nec aduentum hoftium explorauit, eoque fimul egreffus victulque.dein victoriæ parum confilus, tritis fruftra diebus, caftra in hoftem mouit.quem fi ftatim impellere, curfumque rerum fequi maturaflet; foluere obfidium legionum eodem impetu potuiffet. Tentauerat interim Ciuilis obsefforum animos, tamquam perditæ apud Romanos res, & suis victoria prouenisset. Circumferebantur signa vexillaque. ostentati etiam captiui. ex quibus vnus, egregium facinus aufus, clarà voce gesta patefecit, confossius illic à Germanis, vnde maior indici fides. Simul vastatione incendiilque flagrantium villarum, venire victorem exercitum intelligebatur.

In confpectu caltrorum conftitui figna foffamque & vallum circumdari Vocula iubet, vt depolitis impedimentis farcinifque expediti certarent. Hinc in ducem clamor pugnam poscentium, & minari afsueuerant. Ne tempore quidem ad ordinandam aciem capto, incompositi fessique prœlium sumsêre.nam Ciuilis aderat, non minus vitiis hoftium, quàm virtute fuorum fretus. Varia apud Romanos fortuna, & feditiofifimus quilque ignauus : quidam recentis victoriæ memores, retinere locum, ferire hoftem, feque & proximos hortari. Et redintegrata acie, manus ad obsessions tendere, ne tempori deessent. Illi cuncta è muris cernentes, omnibus portis prorumpunt. Ac forte Ciuilis laplu equi proftratus credita per vtrumque exercitum famà, vulneratum aut interfectum, immane quantum fuis pauoris, & hoftibus alacritatis indidit. Sed Vocula, omiffis fugientium tergis, vallum turrefque caftrorum augebat, tamquam rurfus obfidium imminetet: corruptă toties victoriă, non falfo fuspectus bellum malle. Nihil zquè exercitus noftros, quàm egeftas copiarum fatigabat. Impedimenta legionum cum imbelli turba Nouefium mifía, vt inde terreftri itinere frumentum adueherent. Nam flumine hoftes potiebantur. Primum agmen fecurum inceffit, nondum fatis firmo Ciuile. qui reuerlus, missos Nouefium frumentatores, datalque in præsidium cohortes, velut multa pace, ingredi accepit, rarum apud signa militem, arma in vehiculis, cunctos licentia vagos, compositus inuadit: præmiss, qui pontes & viarum angusta infiderent, pugnatum longo agmine, & incerto Marte, donec prœlium nox dirimeret. Cohortes Geldubam perrexêre, manentibus vt fuerant caftris, quæ relictorum illic militum præfidio tenebantur. Non erat dubium, quantum in regressul discriminis adeundum foret, frumentatoribus onustis pauculifque. Interim Ciuilis Vetera circumcedit. Vocula Geldubam, atque inde Nouesium concessit. Ciuilis capit Geldubam. Mox haut procul Nouefio, equestri prœlio prosperè certauit.

Het fecours naer by finde, de belogherde vallen wet, Ciuilis valt met fin prezedt, waer door de Romynan moet grypen, meynende dat hy doodt oft ghequetft was. De Hollanders vervaert zynde, vluchten, ende laten het fecours m treeken.

Com auxiliarity hand proceed abeffent obfoff portes erumpunt. Cualits lapsu equi prostrutus, creditus aut vulneratus aut interfectus, multum fus pauoris et hostibus alacritatis dedit. Bataui fugientis, legiones ingredi Vetera permittunt.

COMMEAVERE nuntij inter Ciuilem Clafficumque præfectum alæ Treuerorum. Clafficus nobilitate opibulque anteibat aliós. Regium illi genus, & pace belloque clara origo. Iple, è maioribus fuis, hoftis populi Rom. quàm focius i actabat. Milcuere fefe Iulius Tutor, & Iulius Sabinus, hic Treuir, hic Lingon. Tutor, ripæ Rheni à Vitellio præfectus: Sabinus, fuper infitam vanitatem, falfæ ftirpis gloriâ incendebatur, proauiam suam diuo Iulio per Gallias bellanti, corpore atque adulterio placuiste. Hi secretis sermonibus, animos ceterorum Icrutari. vbi, quos idoneos rebantur, confcientia obstrinxere; in Colonia Agrippinenfi, in domum priuatam conueniunt. nam publicè, ciuitas talibus inceptis abhorrebat. Attamen interfuere quidam Vbiorum, Tungrorumque. Sed plurima vis penes Treueros, ac Lingonas. Nec tulere moras confultandi. certatim proclamant, furere difcordiis populum Rom. cæfas legiones, vaftatam Italiam, capi cùm maximè vrbem, omnes exercitus suis quemque bellis distineri. si Alpes præsidiis firmentur: coalità libertate, dispecturas Gallias, quem virium suarum terminum velint. Hæc dicta pariter, probataque. de reliquiis Vitelliani exercitus dubitauere. Plerique interficie ados cenfebant, turbidos, infidos, languine ducum pollutos. Vicit ratio parcendi: ne fublarâ fpe veniæ, pertinaciâ accenderentur. Alliciendos potiús in focietatem. legatis tantum legionum interfectis, ceterum vulgus confcientiá fcelerum, & spe impunitatis, facilè accessure. Ea primi concilij forma. missique per Gallias concitores belli. Simulatum ipfis oblequium, quo incautiorem Voculam opprimerent. Nec defuere qui Voculæ nuntiarent. Sed vires ad coërcendum deerant, infrequentibus infiditque legionibus. Nec procul Veteribus aberat; cùm Clafficus ac Tutor per speciem explorandi prægressi, cum ducibus Germanorum pacta firmauere. Tumque primum discreti à legionibus, proprio vallo castra sua circumdant, obtestante Voculâ. Quem digreffum, & de supremis agitantem, liberti seruique prohibuere sœdiffimam mortem sponte præuenire. Et classicus, misso Æmilio Longino desertore primæ legionis, cædem eius maturauit. Herennium & Numifium legatos, vinciri fatis vifum. Dein fumtis Romani Imperij infignibus, in caftra venit. Nec illi, quamquam ad omne facinus durato, verba vltrà fuppeditauere, quàm vt facramentum recitaret. Iurauere qui aderant, pro imperio Galliarum.

O B 5 E 5 5 0 5 hinc fides, inde egeftas, inter decus ac flagitium diftrahebant. Contantibus folita infolitaque alimenta deerant; ablumtis iumentis equique, & ceteris animalibus, quæ profana fœdaque in vfum neceffitas vertit. Virgulta poftremò & firpes & internatas faxis herbas vellentes, miferiarum pa tientiæque documentum fuere : donec egregiam laudem , fine turpi macularent , miffisad Ciuilem legatis vitam orantes. Neque antè preces admifiz, quàm in verba Galliarum iurarent. Tum paĉtus prædam caftrorum, dat cuftodes, qui pecuniam, calones, farcinas retentarent, ac qui ipfos leues abeuntes profequerentur. Ad quintum ferè lapidem coorti Germani , incatutum agmen aggrediuntur. Pugnaciffimus quifque, in veftigio; multi, palantes occubuere. Ceteri retrò in caftra profugiunt, querente fanè Ciuile & increpante Germanos, tamquam fidem per fcelus abrumperent. Simulata ea fuerint, an retinere fæuientes nequiuerit, paràm affirmatur.

D I R E P T I S caftris, faces iniiciunt Cunctolque qui preclio fuperfuerant, incendium haufit. Ciuilis, barbaro voto, poft cepta adueríus Romanos arma, propexum rutilatum que crinem, patrată demum exde legionum, depofuit. Et ferebatur paruulo filo, quoldam captiuorum, fagittis iaculi/que puerilibus figendos, obtulifie. Ceterum neque le, neque quernquam Batanum, in verba Galliarum adegiti: filus Germanorum opibus, &, fi certandum aduerfus Gallos de poffeffione rerum foret, inclytus famâ, & potior. Mumius Lupercus legatus legionis, inter dona miflus Velledz. Ea virgo nationis Bructerz, late imperitabat: vetere apud Germanos more, quo plerafque feminarum faziticas, & augefente fuperfititione arbitentur deas. Tuncque Velledz auctoritas adoleuit. nam profperas Germanis res, & excidium legionum przdixerat. Sed Lupercus, in itinere interfectus. Pauci centurionum tribunorumque in Galliâ geniti, refernantur, pignus focietatis. Cohortium, alarum, legionum, hiberna, fubuería cremataque: iis tantum relicits, quz Magonitaci, ac Vindoniffa fus funt.

LEGATI ad Ciuilem & Velledam milli cum donis, cuncta ex voluntate Agrippinenfium perpetrauere. Sed coràm adire, alloquique Velledam negatum. Arcebantur aspectu, quò venerationis plus ineffet. Ipla edità in turre: dilectus è propinquis, confulta responsaque, ve internuntius numinis, portabat. Ciuilis societate Agrippinensium auctus, proximas ciuitates affectare, aut aduersantibus bellum inferre statuit. Legio xIII. cum auxiliis fimul deditis, à Nouefio in Coloniam Treuerorum tranfgredi iubetur, præfinità die intra quam caftris excederet. Medium omne tempus, per varias curas egere. ignauiffimus quifque, cæforum apud Vetera exemplo, pauentes; melior pars, rubore & infamiâ, quale illud iter, quis dux viz, & omnia in arbitrio eorum, quos vitz necifque dominos fecifient. Alij, nullà dedecoris curà, pecuniam aut cariffima fibimet ipfi circumdare. Quidam expedire arma, telifque tamquam in aciem accingi. Hæc meditantibus, aduênit proficifcendi hora, exspectatione triftior. Quippe intra vallum, deformitas haud perinde notabilis:detexit ignominiam campus, & dies. Reuullæ imperatorum imagines, innexa figna, fulgentibus hincinde Gallorum vexillis, filens agmen, & velut longe exfequiæ. Dux Claudius Sanctus effosto oculo, dirus ore, ingenio debilior. Duplicatur flagitium, postquam, desertis Bonnensibus caftris, altera le legio milcuerat. Et vulgată captarum legionum famă, cuncti qui paulo ante Romanorum nomen horrebant, procurrentes ex agris tectifque, & vndique effusi, infolito spectaculo nimium fruebantur. Non tulit ala Picentina gaudium infultantis vulgi. spretisque Sancti promilsis, aut minis, Magontiacum abeunt ac forte obuio interfectore Voculæ Longino, coniectis in eum telis, initium ex foluendæ in posterum culpæ fecere. Legiones nihil mutato itinere, ante mænia, Treuerorum confidunt. Ciuilis & Clafficus rebus fecundis fublati, an Coloniam Agrippinenfem diripiendam exercitibus fuis permitterent, dubitauêre. Sæuitiâ ingenitâ & cupidine prædæ, ad excidium ciuitatis trahebantur. obstabat ratio belli,& nouum imperium inchoantibus vtilis clementiæ fama. Ciuilem etiam beneficij memoria flexie, quòd filium eius primo rerum motu in Colonia Agrippinenfi deprehenfum, honorate cuftodierant.

CIVILIS occupatis Sunicis, & iuuentute corum per cohortes compolită, quo minus vitrà pergerer, Claudius Labeo Behafiorum Tungrorumque & Neruiorum tumultuariâ manu reflitit. fretus loco, quia pontem Molç fluminis anteceperat. Pugnabatur que in auguftiis ambiguè, donec Germani tranantes, terga Labeonis inualere. Simul Ciuilis, aufus, an ex compofito, intulit feagmini Tungrorum, & clară voce, Non ideò, inquit, bellum fumfimus, vt Bataui & Treueri gentibus imperent. Procul hac à nobis arrogantia. accipite focietatem. tranßredior ad vos, feu me ducem, feu militem mauultis. Mouebatur vulgus, condebant que gladios; cùm Campanus, ac Iuuenalis, ex primoribus Tungrorum, vuiuerfam ei gentem dedidere. Labeo, antequam circumueniretur, profugit. Ciuilis Bethafios quoque ac Neruios in fidem acceptos, copiis fuis adiunxit: ingens rerum, perculfic ciuitatum animis, vel Igonte inclinantibus.

Sommighe Triersche, Doorverker, ende andere fiellen hen teghen de Hollanders. Cuslis formaghe tajken begede, ende fibble, roogende, dat der Hollander, voorsenen mit eine woss, oue hon ofte ander beere zun, maar hen dis wedgebyfillen te nemen waar door fo alle tet hon warvallen

Treairi, Noraș et vicini Batauis fese opponunt et prelium incaut. Hic Guilis eques agmini fe Iunarorum intultă, dicensnon dominor catreiro Bataus velle fed foctatem corum explorer His dictis pacati animi et ad Batauorum partes allec'ii.

Aτ Romæ cuncta in deterins audita fenatum angebant. Duce Petilio Ceriale legiones victrices vr. & xvIII. Vitellianarum vna-et-vicefima, è recens conferiptis fecunda, Peninis Coctianifque alpibus, pars monte Graio, traducuntur. xIII. legio è Britannia, III. acprima ex Hilpanià accitæ. Igitur venientis exercitus famâ, & fuopte ingenio ad mitiora inclinantes Galliarum ciuitates, in Remos conuenêre. Treuerorum legatio illicopperiebatur, acerrimo infinctore belli Tullio Valentino. Is meditata oratione, cuncta magnis imperiis obiectari folita, contumeliafque & inuidiam in populum Romanum effudit: turbidus milcendis feditionibus, & plerifque gratus vecordi facundiâ. At Iulius Auſpex è primoribus Remorum, vim Romanam, pacifque bona differtans, & fumi bellum etiam ab ignauis. ftrenuiffimi cuiufque periculo geri, iamque fuper caput legiones: fapientiffimum quemque reuerentiâ fideque; iuniores periculo ac metu continuit. Et Valentini animum laudabant, confilum Auſpicis fequebantur. Conftatobftetiffe Treueris Lingonibuſque apud Gallias, quòd Vindicis motu cum Verginio fteterant.

DE TERRVIT plerolq. prouinciarum amulatio. quod bello caput? vnde ius aufpiciumque peteretur? quam, fi cuncta proueniffent, fedem imperio legerent? Nondum victoria, iam difcordia erat: aliis foedera, quibusdam opes viresque, aut vetustatem originis, per iurgia iactantibus. Tædio futurorum, præsentia placuere. Scribuntur ad Treueros epiftolæ, nomine Galliarum, vt abstinerent armis, impetrabili veniâ, & paratis deprecatoribus, fi poniteret. Reftitit idem Valentinus, obstruxitque ciuitatis suz aures, haut perinde inftruendo bello intentus, quàm frequens concionibus. Igitur non Treueri neque Lingones, ceterzue rebellium ciuitates, pro magnitudine suscepti discriminis agere. Ne duces quidem, in vnum confulere. Sed Ciuilis, auia Belgarum circumibat: dum Claudium Labeonem capere, aut exturbare nititur. Clafficus, segne plerumque otium trahens, velut parto imperio fruebatur. Ne Tutor quidem maturauit superiorem Germaniæ ripam, & ardua Alpium præsidiis claudere. Atque interim vna-et-vicesima legio Vindoniffa, Sextilius Felix cum auxiliariis cohortibus per Rhætiam irrupêre. Acceffit ala Singularium, excita olim à Vitellio, deinde in partes Vespasiani transgressa. Præerat Iulius Briganticus, sorore Ciuilis genitus?vt ferme acerrima proximorum odia funt, inuifus auunculo infenfulque. Tutor, Treuerorum copias, recenti Vangionum, Caracatium, Tribocorum lectu auctas, veterano pedite atque equite firmauit, corruptis spe, aut metu subactis legionariis, qui primò cohortem præmissam à Sextilio Felice, interficiunt. mox vbi duces exercitulque Romani propinquabant, honelto transfugio rediere: fecutis Tribocis, Vangionibulque & Caracatibus. Tutor Treueris comitantibus, vitato Magontiaco Bingium conceffit; fidens loco, quiapontem Naux fluminis abruperat. fed incursu cohortium quas Sextilius ducebat, & reperto vado, proditus fuluíque. Eâ clade perculíi Treueri, & plebes omiffis armis, per agros palatur. quidam principum, vt primi poluisse bellum viderentur, in ciuitates quæ societatem Romanam non exuerant, perfugerunt. Legiones à Nouefio Bonnaque in Treueros, vt suprà memorauimus, traducta, fe ipfas in verba Vespasiani adigunt. Hæc Valentino absente gesta: qui vbi aduentabat, furens, cunctaque rursus in turbas & exitium conuerfurus : legiones in Mediomatricos, fociam ciuitatem, absceffere. Valentinus ac Tutor, in arma Treueros retrahunt: occifis Herennio ac Numifio legatis, quo minore fpe veniæ crefceret vinculum sceleris.

H (c belli ftatus erat, cùm Petilius Cerialis Magontiacum venit eius aduentu, erectæ ípes. Ipfe pugnæ auidus, & contemnendis quàm cauendis hostibus melior, ferociá verborum militem incendebat : vbi primum congredi licuiflet, nullam proclio moram facturus. Dilectus per Galliam habitos, in ciuitates remittit, ac nuntiare iubet lufficere imperio legiones, socij ad munia pacis redirent, lecuri velut confecto bello, quòd Romanæ manus excepifient. Auxit ea res Gallorum oblequium. nam receptâ iuuentute, faciliùs tributa tolerauere, proniores ad officia quòd spernebantur. At Ciuilis & Classicus, vbi pulsum Tutorem, exfos Treueros, cuncta hoffibus prospera accepere : trepidi ac properantes, dum dispersas suorum copias conducunt, crebris interim nuntiis Valentinum monuere, ne fumma: rei periculum faceret. Eo rapidiùs Cerialis, millis in Mediomatricos, qui breuiore itinere legiones in hoftem verterent, contracto quod erat militum Magontiaci, quantumque fecum transfuexerat, tertiis caftris Rigodulum venit. quem locum, magná Treuerorum manu, Valentinus infederat, montibus aut Mofellá amne feptum. & addiderat fosfas, obicesque faxorum. Nec deterruere ea munimenta Romanum ducem, quo minus peditem perrumpere iuberet; equitum aciem, in collem erigeret; spreto hoste, quem temere collectum, haut ita Îoco iuuari, vt non plus fuis in virtute foret. Paulum more in alcenfu, dum miffilia hoftium preuchuntur. Vt ventum ad manus; deturbati, ruinæ modo, præcipitantur. Et pars equitum, æquioribus iugis circumuecta, nobilifimos Belgarum, in quis ducem Valentinum, cepit.

CERIALIS, postero die, Coloniam Treuerorum ingreffus est, auido milite eruendæ civitatis: Hane effe Claffici, hanc Tutoris, patriam. horum scelere, clausas casas que legiones. Quid tantum Cremonam meruiffe, quam è gremio Italiz raptam, quia vnius noctis moram victoribus attulerit? Stare in confinio Germaniz integram sedem, spoliis exercituum & ducum cadibus ouante. Redigeret pradam in fiscum. Ipfis sufficere ignes, & rebellis Coloniæ ruinas, quibus tot castrorum excidia pensarentur. Cerialis metur infamiz, fi licentia fzuitiaque imbuere militem crederetur, preffit iras. & paruere, pofito ciuili bello ad externa modeffiores. Conuertit inde animos, accitarum è Mediomatricis legionum milerabilis alpectus. Stabant conscientia flagitij moesta, fixis in terram oculis. Nulla inter coëuntes exercitus consalutatio. neque folantibus hortantibusve rel ponla dabant, abditi per tentoria, & lucem ipsam vitantes nec perinde perículum aut metus, quam pudor ac dedecus obstupefecerat: attonitis etiam victoribus, qui vocem precelque abhibere non aufi, lacrymis ac filentio veniam poscebant, donec Cerialis mulceret animos, fato acta dictitans, quæ militum ducúm ve difcordiâ, vel fraude hoftium eueniffent. Primum illum ftipendiorum & facramenti diem haberent : priorum facinorum neque imperatorem, neque le meminifie. Tunc recepti in eadem caftra, & edictum per manipulos, ne quis in certamine iurgiove feditionem aut cladem commilitoni obiectarent. Tenebantur victore exercitu Treueri; cum Ciuilis & Clafficus milere epistolas ad Cerialem, quarum hæc sententia fuit. Vespasianum, quamquam nuntios occultarent, excesfiffe vità. Vrbem atque Italiam, interno bello confumtam. Muciani & Domitiani, vana & fiue viribus nomina. Si Cerialis imperium Galliarum velit, ipfos finibusciuitatum fuarum contentos: fi prælium mallet, ne id quidem abnuere. Ad ea Cerialis Ciuilis & Claffico nihil, eum qui attulerat ipfas epiftolas, ad Domitianum mifit.

Apvo Germanos, diuerlis fententiis certabatur. Ciuilis opperiendas Transrhenanoru gentes, quarum terrore fractæpo. Ro. vires obtererentur. Gallos quid aliud quàm prædam victoribus?& tamen quod roboris sit, Belgas, lecum palàm, aut voto stare. Tutor contatione crescere rem Romana affirmabat, coëuntibus vndique exercitibus: Tranfuectam à Britanniâ legioné: accitas ex Hifpaniâ:aduentare ex Italiâ: nec fubitum militem, sed veterem, expertumq; belli. Nam Germanos, qui ab ipsis sperentur, non iuberi, non regi, fed cuncta ex libidine agere. Pecuniamq; ac dona, quis folis corrumpantur, maiora apud Ro. & neminem adeò in arma promtu, ve non idem pretium quietis quàm periculi malit, quòd fi ftatim congrediantur, pullas effe Cereali, nifi ex reliquiis Germanici exercitus, legiones, fœderibus Galliarum obstrictas. Idque iplum, quòdinconditam nuper Valentini manum contra spem suam fuderint, alimentu illis dució; temeritatis. Diremit confiliorum diuersitatem, approbatâ Tutoris sententiâ Classicus. statimq; exsequuntur. Media acies Vbiis Lingonibulq; data dextro cornu cohortes Batauorú, finistro Bructeri Tencteriq. pars montibus, alij viam inter Mofellamq; flumen, tam improuifi affiluere, vt in cubiculo ac lectulo Cerialis (neq; enim nocté in caftris egerat) pugnari fimul, vinciq; luos audierit, increpans pauoré nuntiantiú, donec vniuería clades in oculis fuit. Perrupta legionum caftra, fuíi equites: medius Molellæ pons, qui vlteriora Coloniz annectit, ab hoftibus in feffus. Čerialis turbidis rebus intrepidus, & fugientes manu retrahens, intecto corpore promtus inter tela, felici temeritate, & forti fiimi cuiulque accurlu, reciperatú pontem lectà manu firmauit. Mox in caftra reuerfus,palantes captarum apud Nonefium Bonnamý; legionű manipulos, & rarum apud figna militem, ac propè circumuétas aquilas videt. Incenfus irâ, non Flaccum, inquit, non Voculam deferitis. Nulla hîc proditio, neque aliud excufandú habeo, quàm quòd vos Gallici fæderis oblitos prædixerim, memoriam Romani facramenti tenere credidi. Annumerabor Numifiis & Herenniis, vt omnes legati veftri, aut militum manibus, aut hoftium ceciderint. Vera erant, & à tribunis præfectilq; eadem ingerebantur. Confitunt per cohortes, & manipulos neque enim poterat patescere acies effuso hoste, & impedientibus tentoriis farcinisque, cùm intra vallum pugnaretur. Tutor, & Classicus, & Ciuilis, fuis quilque locis pugnam ciebant: Gallos pro libertate, Batauos progloriâ, Germanos ad prædam inftigantes. Et cuncta pro hoftibus erant. donec legio vicelimaprima, patentiore quàm ceteræ spatio conglobata, fuftinuit ruentes; mox impulit. Nec fine ope diuinâ, mutatis repente animis, terga victores vertêre. Obstitit vincentibus paruum inter iplos certamen, hoste omisso spolia consectandi. Cerialis, vt incurià propè rem afflixit, ita conftantià reftituit. Secutulque fortunam, caftra hoftium eodem die capit exscinditque. Non in longum quies militi data.

O R A B A N T auxilium Agrippinenfes; offerebantque vxorem ac fororem Ciuilis , & filiam Claffici, relictafibi pignora locietatis. Arque interim difperfos in domibus Germanos rucidauerant. Vnde metus & iuftx preces inuocantium, antequàm hoftes reparais viribus, ad fpem, vel ad vltionem accingeren tur. Namque & Ciuilis illuc intenderat, non inualidus, flagrantiffimà cohortium fuarum integrá, & é Chaucis Frifiifque compofità. Tolbiaci , in finibus Agrippinenfium , agebat. Sed triftis nuntius auertit, deletam cohortem dolo Agrippinenfium : qui largis epulis vinoque fopitos Germanos, claufis foribus, igne iniecto, cremauère. Simul Cerialis propero agmine fubuênit. Circumftererat Ciuilem & alius metus, ne quarta-decima legio adiunda Britannicà claffe, afflictaret Batauos, quà Oceano ambiuntur. Sed legionem, terreftri itinere, Fabius Prifcus legatus in Neruios Tungrofque duxit. Faque ciuitates in deditionem accepta. Claffem vltrò Caninefates aggreffi funt, maiorque pars nauium depreffa; aut capta. Ev Neruiorum multitudinem fiponte commotam, vt pro Romanis bellum capelferet, iidem Caninefates fudere. Clafficus quoque aduerfus equites Nouefium à Ceriale pramifios, fecundum prelium fecit. qua modica, fed crebra damna, famam victoria nuper parta lacetabant.

A T Ciuilis, post malam in Treueris pugnam, reparato per Germaniam exercitu, apud Vetera confedit: tutus loco : & vt memoriâ prosperarum illic rerum , augescerent Barbarorum animi. Secutus eft eôdem Cerialis, duplicatis copiis, aduentu fecundæ & xvi. & xiiii. legionum. Cohortelque & alæ iampridem accitæ, post victoriam properauerant. Neuter ducum contator. Sed arcebat latitudo camporum, fuopte ingenio humentium. Addiderat Ciuilis obliquam in Rhenum molem, cuius obiectu reuolutus amnis, adiacentibus superfunderetur. Ea loci forma, incertis vadis subdola, & nobis aduersa. quippe miles Romanus armis grauis, & nandi pauidus : Germanos fluminibus fuetos, leuitas armorum, & proceritas corporum attollit. Igitur laceffentibus Batauis, ferociffimo cuiq. noftrorum cœptum certamen. deinde orta trepidatio, cum præaltis paludibus arma equique haurirentur. Germani, notis vadis perfultabant; omifia plerumq. fronte, latera ac terga circumuenientes. neque vt in pedeftri acie, cominus certabatur; sed tamquam nauali pugnâ, vagi inter vndas, aut si quid stabile occurrebat, totis illic corporibus nitentes, vulnerati cum integris; periei nandi cum ignaris in mutuam perniciem implicabantur. minor tamen quàm pro tumultu cædes : quia non aufi egredi paludem Germani, in castra rediere. Eius prælij euentus vtrumque ducem, diuersis animi motibus, ad maturandum summæ rei discrimen erexit. Ciuilis instare fortunæ, Cerealis abolere ignominiam : Germani, prosperis feroces; Romanos, pudor excitauerat. Nox apud Barbaros cantu aut clamore, noftris per iram & minas acta.

POSTERA luce, Cerialis equite & auxiliariis cohortibus fronte explet, in fecundà acie, legiones locatæ: dux fibi dilectos retinuerat, ad improuifa. Ciuilis haut porrecto agmine, fed cuneis aftitit. Bataui Cugerniq; in dextro; leua ac propiora fluminis, Transrhenani tenuere. Exhortatio ducu, non more concionis apud vniuerlos, fed vt quolque corum adue hebantur. Cerialis vetere Rom. nominis gloriam, antiquas recentelq;victorias:vt perfidu, ignauum, victu hoftem, in æternu exicinderent. vitione magis, quàm prælio opus effet. Pauciores nuper cum pluribus certaffe:attamen fusos Germanos, quod roboris fuerit. Supereffe,qui fugam animis,qui vulnera tergo,ferant. Proprios inde flimulos legionibus admouebat,domitores Britanniæ quartadecimanos appellans. principé Galbam, fextæ legionis auctoritate factum: illå primum acie, Secundanos noua figna, nouamq; aquila dicaturos. Hinc præuectus ad Germanicum exercitu, manus tendebat, vt suam ripam, sua castra languine hostium reciperarent. Alacrior omnium clamor, quis vel è longâ pace prœlij cupido, vel fessis bello pacis amor, præmiaq; & quies in posterú sperabantur. Nec Ciuilis filentem struxit aciem, locum pugnæ testem virtutis ciens: Stare Germanos Batauolo; super vestigia gloriz, cineres offaq. legionú calcantes. quocumq; oculos Romanus intéderet, captiuitatem, clademq, & dira omnia obuerlari. Ne terrerentur vario Treuerici prœlij euétu: luam illic victoriam Germanis obftitiste, dum omiffis telis, præda manus impediunt. fed cuncta mox prospera, & hosti contraria euenisse. Quæ prouideri aftu ducis oportuerit, prouidiffe: capos madentes, & ipfis gnaros, paludes hoftibus noxias: Rhenum & Germaniz deos in alpectu, quoru numine capellerent pugna, coniugum, parentu, patriz memores, illum diem aut gloriofiffimum inter maiores, aut ignominiofum apud pofteros fore. Vbi fono armorum trepudiilq; (ita illis mos) approbata funt dicta, faxis, gladibulq; & ceteris miffilibus proclium incipitur:neque noftro milite palude ingrediente, & Germanis yt elicerent laceffentibus. Abfumtis quæ iaciuntur, & ardescente pugna, procursum ab hoste infestius, immensis corporibus, & prælongis hastis fluitantem labantemque militem eminus fodiebant, fimul è mole, quam eductam in Rhenum rettulimus, Bructerorum cuneus transnatauit.turbata ibi res. & pellebatur sociarum cohortium acies, cùm legiones pugnam excipiunt, suppressadue hostium ferocia, proclium exæquatur. Inter quæ, perfuga Batauus adiit Cerialem, terga hoftium promittens, fi extremo paludis eques mitteretur: folidum illa, & Cugernos, quibus cuftodia obuenifier, parum intentos. Dux alx cum perfugâ missa, incauto hosti circumfunduntur. quod vbi clamore cognitum ; legiones à fronte incubuere, pullique Germani Rhenum fuga petebant. Debellatum eo die foret, fi Romana classis fequi maturasset. Ne eques quidem institit. repente fusis imbribus, & propinquâ nocte.

CIVILIS prasidia cohortium, alarum, legionum modicis vicis quadripartita inualit : Decimam legionem, Arenaci : secundam, Batauoduri; & Grinnes Vadamque cohortium alarumque caftra: ita diuifis copiis, vt iple & Verax forore eius genitus, Clafficulque ac Tutor fuam quilque manum traherent : nec omnia patrandi fiduciâ, sed multa aufis aliquâ in parte fortunam affore. Simul Cerialem, neque satis cautú; & pluribus nuntiis huc illuc curlantem, posse medio intercipi. Quibus obuenerant castra decumanorum, oppugnationem legionis arduam rati, egreffum militem & cædendis materiis operatum turbauere, occifo præfecto caftrorum & quinque primoribus centurionum, paucifque militibus. Ceteri fe munimentis defendêre. Et interim Germanorum manus, Batauoduri, irrumpere inchoatum pontem nitebantur. Ambiguum prœlium nox diremit. Plus discriminis apud Grinnes Vadamque. Vadam Ciuilis, Grinnes Classicus, oppugnabant. nec fisti poterant, interfecto fortissimo quoque : in quis Briganticus præfeetus alæ ceciderat, quem fidum Romanis, & Ciuili auunculo infenfum diximus. Sed vbi Cerialis cum dilecta equitum manu subuênit, versa fortuna. præcipites Germani in amnem aguntur. Ciuilis dum fugientes retentat agnitus, petitulque telis, relicto equo, transnatauit. Idem Germanis effugium. Tutorem Clafficumque appulla lintres vexere. Ne tum quidem Romana claffis pugna affuit, vt iuffum erat. Sed obstitit formido, & remiges per alia militiæ munia dispersi. Sanè Cerialis parum temporis ad exfequenda imperia dabat: fubitus confiliis, fed euentu claris. Aderat fortuna, etiam vbi artes defuiffent. hinc ipfr exercituique, minor cura disciplina. Et paucos post dies quamquam periculum captiuitatis euasisfer, infamiam non vitauit.

Cadds doet op eenen dagh beopringhen Wych is Duerfield, Rhonen, Magninghen ende Arnhoen : maer Cerialis comende tot onlit helte het flormen, mai opff de Hellanders in de rivier. Civilis verde ghekent ende baktoen, foo dat by beduunghen wordt fra peerkt is verdate nade oar is bornentn.

Germani Batauduri irrumpere pontem nituntur, Bataui quatuor final wrbes oppgnant fal moes ve Cerialus fuis fulsido venit, in ammen gantur. Chulis dan fogientes returinta quntus, petinis telis, retiefo equo irunat. Tutorem Claffounque lintres appilje vesere.

CERIALIS profectus Nouelium Bonnamque ad vilenda caftra, quæ hiematuris legionibus erigebantur, nauibus remeabar, difacto agmine, incuriofis vigiliis. Animaduerfum i di Germanis, & infuias compoliuere. electa nox atra nubibus, & prono amne rapti, nullo prohibente vallum ineunt. Prima cædes aftu adiutarincifis tabernaculorum funibus, fuifmer corisis coopertos trucidabant. Aliud agmen, turbare claffem, iniicere vincla, trahere puppes. Víque ad fallendum filentio, ita cœptâ cade, & quò plus terroris adderenç, cuncta clamoribus mifcebant. Romani vulneribus exciti, quærunt arma, ruunt per vias, pauci ornati militariter, plerique circum brachia tortà vefte, & ftrictis mucronibus. dux femiformis ac propè intectus, errore hoftium feruatur. Namque prætoriam nauem, vexillo infignem, illic ducem rati, abripiunt. Cerialisalibi noĉtem egerat, vt plerique credidere, ob fluprum Claudię Sacrate, mulieris Vbiæ. vigiles flagitium fuum ducis dedecore excuíabant, tamquam iuffi filere: ne quietem eius turbarent. ita intermifio figno, & vocibus, fe quoque in fomnum laplos. Multâ luce reuecti hoftes, captiuis naubus, prætoriam tritermem, flumine Luppià, donum Velledæ traxere.

CIVILEM cupido inceffit, naualem aciem oftentandi. Complet quod biremium, quaque fimplici ordine agebantur. Adiečta ingens lintrium vis. tricenis quadragenifque armamenta liburnicis folita: &c fimul capta lintres, fagulis verficoloribus, haut indecorè pro velis iuuabantur. Spatium velut æquoris captum, vbi Mofæ fluminis amnem Rhenus Oceano affundit. Cauffa infruendæ claffis, fuper infitam genti vanitatem, vt eo terrore commeatus Galliâ aduentantes interciperent. Cerialis miraculo magis, quàm metu, direxit claffem: numero imparem, vfu remigum, gubernatorum arte, nauium magnitudine potiorem. Is flumine fecundo, illi vento agebantur. Sie præueĉi, tentato telorum iaĉu, dirimuntur, Ciuilis nihi vltrà aufus, trans Rhenum conceffit.

CERIALIS infulam Batauorum hoftiliter populatus, agros villaíque Ciuilis intactos, notá arte ducum finebat: cùm interim flexu autumni, & crebris pluuialibus imbribus fuperfuíus amnis, paluftrem humilemíque infulam in faciem flagni oppleuit. nec claffis, aut commeatus aderant: caftraíque in plano fita, vi fluminis differebantur. Potuífie tunc opprimi legiones, & voluifie Germanos, fed dolo à fe flexos, imputauit Ciuilis. Neque abhoret vero, quando paucis pôt diebus deditio infecuta eft. Nam Cerialis, per occultos nuntios, Batauis pacem, Ciuili veniam oftentans, Velledam propinquoíque monebat, fortunam belli tot cladibus aduerfam, opportuno erga populum Ro. merito mutare. Cafos Treueros, receptos Vbios, ereptam Batauis patriam: neque aliud Ciuilis amicitia peractum, quian vulnera, fugas, ludus. extulem eum & extorrem, recipientibus oneri: & faits peccauiffe, quòd toties Rhenum tranfcenderint. fi quid vltrà moliantur, inde iniuriam & culpam, hinc vltionem & deos fore.

A CERTALE milcebantur minis promiffa. Et concuffa Tranfrhenanorum fide, inter Batauos quoque fermones orti, Non prorogandam vitrà ruinam: nec poffe ab vna natione totius orbis feruitium depelli, quid perfectum cæde & incendis legionum, nifi vr plures validiorefque accirentur? Si Vefpafiano bellum nauaueint, Vefpafianum rerum potri: fin populum Romanum armis prouocent; quotam partem generis humani Batauos effe: refpicerent Rhatos Noricofque, & ceterorum onera fociorum: fibi non tributa, fed virtutes & viros indici. proximum id libertati & fidominorum electio fit; honeftiùs principes Romanorum, quàm Germanorum feminas tolerari. Hæc vulgus. Proceres, atrociore Ciuilis rabie femet in armatrufos: illum domefticis malis, excidium gentis oppofuiffe tunc infenfos Batauis deos, cùm obfiderentur legiones, interficerentur legati, bellum vni neceffarium, ferale ipfis fumeretur. Ventum ad extrema, ni relipifcere incipiant & noxij capitis poenâ ponitentiam fateantur. Non fefellit Ciuilem ea inclinatio, & przuenire flatuit. fupet txdium malorum, etiam fpe vitz, quz plerumque magnos anifrangit. Petito colloquio, fcinditur Nabaliz fluminis pons, in quo duces inter fe agetent.

In abrupta Nabaliæ fluminis pontis progreffi duces, Cinilis ita cœpit: Si apud Vitellij legatum defenderer, neque facto meo venia, neque dictis fides debebatur. Cuncta inter nos inimica; hoftilia ab illo cœpta, à me aucta erant. Erga Vefpafannum vetus milii obleruantia: &, cùm priuatus effer, amici vocabamur. Hoc Primo Antonio notum, cuius epiftolis ad bellum accitus lim, ne Germanicæ legiones, & Gallica iuuentus Alpes tranfeenderet. Quæ Antonius ablens, Flaccus præfens mouebat, arma in Germania moui, quæ Mucianus in Syria, Aponius in Mecfia, Fabianus in Pannonia.

Quamuis autem de belli huius exitu certi nibil confet, eò quòd libri huius finu in Tacito intercidit; tamen, quantum ex alijs Hiftoriarum monumentis colligi potefs, apparet, Batauos eàdem, quá prius, apud Impp. Romanos gratià valuiffe, inque corporum cuftodes adoptatos effe, ac fratrum I amicorum populi Romani nomine vocicatos. Vade verifimile fit, bellum boc, quemadmodum V è Tacito colligitur, fine villa difficultate foptuum & compofitum fuiffe.

Privilegiis Pontificio, Cafareo, Regum Hilpania & Gallia, Principum Belgij, ac Confæderatarum Prouinciarum Ordinam, cautum est, nequis hoc aut cetera Auctoris opera ari incifa, imprimat, vel quoquomodo imitetur, ni decem Marcharum auri puri mulctam velit incurrer.

HISTORIA SEPTEM INFANTIVM DE LARA

Authore Ott. Vænio.

HISTORIA

DE LOS SIETE INFANTES DE LARA.

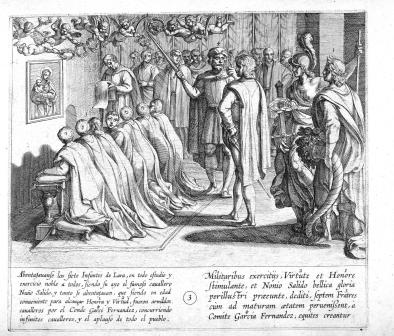
Por Prinilegio de S. Sanctidad, del Emperador, de los Reyes d'Efpaña y Francia, de los Archiduques efta prohibido, fo pena de dies Marcas de oro, que ninguno pueda imprimir, imitar, ò facar à luz, de qualquiera otra manera efta Hiftoria, ò otra qualquiera obra, que fea del mifmo Auctor.

ANTVERPIE. Proftant apud Philippum Lifaert. ANNO M. DC. XII.

Asian durado las bodas cinco femanas quando Ruy Vilajara hizo leantar en taldida junto ala ritera, algual los canalleros tirenam con dardos aquín mas podía. Alud Sanchez Obrino de Doría Lambra hizo en tiro mas altas que las ocirs, y ella breita end petro con vens pluma de pasao, dels Solterbia, das pas magon canallero le pafírir a los fiete Infiness oftanan tagando, mas el menos dellos ópicado Gomez deficiado fe partas dellos

Nupriarum tempore Rodericus Valafuez haftildiam inflitait, Aluarus Sanchez Jonife comatus ceteros Juperat: quare ipa superhie pluma lesa huic neminem concedere gloriatur. Septem Fratres lufui tunc vacantes, hoc englexère ; at natu minimus Gonsaltuus Gomez indupatus, difeatu

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

5

Gonzalo Gonza partido de fús hermanos con folo ve efcudero que lleunau ve fallem, tiro ve bolovilo al tablado con tanta difereza 3º fuerça que le rompto. A Dona Lumbre viene la Edibidia, 3º biento ús fue pecho vena embidiafa farege con la qual diza mi uperio: a los fueta bifados y a Doña Sachas, tratandola de puersa madre de fiete puerquecillas; y ellos con fa Madre la desana con diferención, potendos fel Honicos de las bodas por el spece reflecto:

In certamen vno comitatus armigero Gohaluas, tantum corporis et animi robus oliendit, vt repajula fuperie hast fa confregenti. Lambra Inidia commota, fejtem Fratribus et Sanchie matri, vei porcellus è Scropha natis comutitatur. fed ille impune præ modeftia abre pafi funt.

las piernas al canallo y acomponiado de la Vengança Insere moy mal a Gonzalo Gonzo en la cabeza anmaandele depuíar adelante. disciendo de Gonzalo que nole hiriefe mas porque romperia con la Paciencia y el respecto. Rodericus¹ Velasquez Lambra lamontis excitus, equam confendit, et Vindulta comite Gonf. Gonez grauiter in capite ferit, plura minatus : ille, vt defiteret exclanat, fe patienter iam nolle pati amplius et iniurias vinduaturum.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

8)

Gonj. Patientiam augens, et Purore percius faicone accepto ab armigero in pugnum, R. Velafquez codem in mala ferit, atque ita feptem Fratres cum focijs fe inde proripiunt.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

encl rostro, aloqual el gritando a los suyos arma, los siete

Infantes con mas de 300. caualleros amigos se retiraron.

Furor itaque et Irà aufuginat compensa ; in aula Velafquez commorantur ve cius aufpicijs in militari arte exercerentur .

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

en la corte de Ruy Velazquez, por exercitarfe en compañía

de tan gran Principe en las armas y en el arte militar .

La Conc^{ar}día con la Pieda² llamadas por la paz ponen fin a las bodas funtuofas, entanto que el Conde Garci Fernandez y con el todos los Principos y Senores fe parten, guedando Ruy Velazquez y Gonzalo Galtos con algua nos cualleros en Burgos. Doña Lambra con algunas damas y los fiete Infantes van a Barbadillo. Concordia & Pietas nuptijs finem in: ponunt: Garcias Fernandez et reliqui Principes ad fua quique abeunt. Lambra et alia mulieres cum feptem Fratribus in Barbadillo concedunt?

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(11)

Arrepintiendofé Nuña Salida de auer dexada las fiete Infinites viene al campo Ruj Wilazquez le dize que hufte alli le era contrario pues dezia que el aguero era nalo, y que el dezia que era may hueno, aloquid roffonde Nuño Salida que mantendez lo contrario, y que todos aquellos que dissofen otra cofa eran fullos y engañadores.

Dolet Norius (zytem Früres fe dimifijfe. Venit in exfira Velafjace, qui Nomiun [emper fib infedium fuif]e queritar, evin augurijs fuos 'a presido deterret, fed bomm augurium fuif]e apponit. Negare perfifiti Nomios, et quoteque 'n homam partem interpretamentur fulfarios effe profiletare.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(21)

Ruy Volacquez autordo defendido que el aguero ero humo para los feete Infonces, y malo para los Moros, y autendo le Narto Sulhos tratado de amotirojo, monito de la Vonginez y de Fiéro, de svece: contra Naño Salda mandanda que la matejan, logad intenando sen cauditero llamado Gonžalo Sanchez, fue mierto por Goñado Gonce, revisionados, los fetet Infontes con documis cauditoros se Rod. Velafquez feptem Fratribus bonum, at Mauris malum protenter augurium dicens, a Nomio Salido fulletaria agentur; fal ille Veldeta at Furbore motus Nomium occide inder, nuem com Golf, Sanchez interficere tentaficta i do Golf. Comez abrimantus. Septem Fratres com fuis fe inde proripiunt.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

22)

Los fiete bifantes embian a preguntar a Roy Velazquez viendo tantas re i baldios fifa intenzion era do huzer guerra ontra los Speanos, o entra los Moros, y que fiera entre a los Moros, que forfician sanada la guerra. Los hyfantes fatificarios de lo focedido nego Velazquez anta la condo ento y La Bazi tenziado formpre o eschiertos el Bajario y la Venguna. Septem Fratres ad Velafquez feifeitatum mittunt, vtram Chrifhanos an vero Mauros hello profequeretur. Si hos hello fe peracho cedus Sanchij rationem radiumos. Accepta conditione Rod Velafquez Badom graudalneter init, Vidili fam quan parabat et Frådadom femper tegens.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(23)

Rug' Velazquez da orden a las fiete Enfintes; que corren el campo de Amanan, disciendo de for layor de poros furros, deguid ella obolean de barna quesa sitificadas de Helman Manda en for comp devinito cando larios, y cóndo allo no gradore de '1000, derese, programa de las que parte era supella, y de refonde peste de tan pora confluención que que har os os menefler unos que versos, filcore neoflores y constante formaSeptem Frühres i Rod. Velazguez cum 200 Almenarum mittuntur, gugli delitita profiliko eorum virilus intervigi debati cumqui illi to Maurömm millia viderent quinam illi offent petierunt: quibus selfondit Velaguezallus ed vigo holfe igginteros; fi tamen ogus fuerit. auxilia fe fubmifirum.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(24)

Entanto que los fiete Infantes presen con los Merros, Roy-Velazquez los oferrias forercamente que tengan cuydado de prender y materio los fiete Tofinites, Naió Salido entalécida la traición dize a Ray Velazquez muchos inferios, llamando la infante trayelor a fue nifina fanger y a fue formas canalas, hoyendo con fue alonde efisiano los fiete Infantes es Interea dum feptem Fratres cum Mauris confligerent, occulte Mauris litteras mitite Vlafquez, vt ass interceptos nearent: quo cognito, plarimas Noñas in Vlafquez calumnias iacit, traditionem exprebrat, itaque ad feptem Fratres, oos certiores falchuris, fecalit.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

25

Los 200 caualleros companieros de los fiete Infantes, cercialos de la muchalambre delos Mores, farros talos maertes, gados filos los foits Infantes pelando valergionante, ocumendando (a Dios y a Santi fogo, y lo refuelano de continuar la batallo hofta la nodo retirion defe dorfues a va collota que afuna cercalaqui bisieron mas conpolida defe borris Fernán González, que corte las multos Anos queba meres Ducentis illis focije à Mauris peremptis, foli feptem Fra : tres reflant, qui fremuè precliantes Deo fe et S. Lacobo commendant, et nomifi noite ingraente à pugnande definat: at cum ni collem vicinum. fe receiperent, voms corum Fernandus Gmfalez à Mauris obritus honorfice cadit.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

27

Elimato retrinutas las firs Infantes fobre on callada cerenda delas Moreo, gidor tregonas por aquella nache a los generales dellos Viana y Galua, y Vicencia para poder embiar por focorre vos dellos a fa campo, loqual fols concido. Va Diego Gonadar a pedrio synda a. Refo Velazarez, degido refjonde andad en malton y acordas dela signira hedra ami magres on Buyes y Staphallo, que pla carrenda a uni proprio. Cum fex Frittres in colle à Mauris cinchi effent, vergente neesficiate inducias petere coaché funt. Mittum itaque Diagiam Gonjalez, qui a Rod Velafquez auxilium peteret; fai ille in malam eos abire rem iubens, iniurie, inquét, recordemini vecori olim meae, vet michi, irerogata.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

28)

Auque Ray Vilaquez no quería fisorrer a las fois Iginitas, con talo foi má Gailleos mondes de la Virilad y dela Honra facon a fisorrer los nas finho tentidos por color de Ray Vilaguezco, no pulo tanto que a la derbidado tro a tros y queros a queros no los fisifas fisorrer hofta 300, lorguelas no compaño delas fas Infantes materos mas la 2000 Mores, mas erfoiendo la amilitado marrieros horteciontos condieros, quedando fise, combatinado las fois Infantes. Mille ²quites Virtute et Honore excitati, fex Frutribus auxiliari fofimant; at cian Rod Majque impoliret; terni et quaterni yogue ad 300 ad illos transfugere, qui interfetti 2000 Maurorum. fex Fratribus juperfittibus; etiam interemit funt.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(29)

La Necoffidad torna a las tres Parcas, y les ordena que Atrapos cortando las bilos acabe con las vidas de los Infantes cines de los guales oficians en tierra fa armas y caboreso de Mores, Gondo Gonez de vezo punciolo máis al More que cortana las caboreso de fas limensos y consolo a fas afau antes de for dervinda mais o Mores. Necessfitatis iufsu abfeindunt Pariae fila vialia fex Fratrum-guorum guiagae inermes à magna Maurori multituitine ciucti occumbunt: Godfalus Gomez pugno fratrum unterfréctorem occidens, et gladio viginté Mauros, tandem gloriofé etiam accumbit.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

30)

Los capitanes surres remaran su juie carezza dan juie ingenee a Kry Mahamen Agan Jan mala fan he lar golfor a Gonzál Ogin fe kino, que los Xyiños autos corrido fa terrez y muerto algunes dellas y que fel a mán embidad los cabezes la algunes caulleres, que el por vontene concerránmandado confos lefatorir on hiengo e que estamos la quales concienda de afare comisca a dar griess, meiglicindafe também, la Madreleza y Pallás Regi Almanfori feptem Fratrum capita mittantur, qui Gonf. Gullos è carcere educto ait. offe fibi alquot Chriftianorum capita; petit num quod horum agnofatpofquam ille reducto linteo ilitorum capito; fibe, cuidans exclamanti ; lugent Natura et Palla.

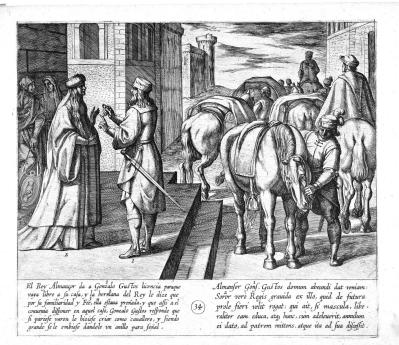
Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

31)

Goul. Gullos, Triffitia et Ira fiimulante, arrepto tacite gladio nouem Mauros trucidat, dicens, Hinc quam ge : nerofi et strenui fuerint, colligas licet o Rex: de me vero ad mortem parato, Statue quod libet .

Ruy Velazquez no offerando los trer das de tropas, quifo horrfe, retermolof a fu oftado, loqual foldo por Mudarra de fas offaos, le fal al canomo y le mates haciendo por fo mino la offation, auque de noche, tambien fue muerta fu gente por la docimes caualleres Moros, y Mudarra muerta poner fuego al palavo de Donie Lambrez, qui fe abrafa dentero. Veldguez fibi metuens interea fugam parat; fed à Mudårra in via interceptus obtruncatur; quin et omne illus robur à ducentis Mauris deletur. Palátio quaque Lambre ignem Mudard deletur inhet, in quo illa incendio perijt.

Digital copy for study purpose only. © The Warburg Institute

(39)

